

POZITIVNA DISCIPLINA:
Za predškolce

Džejn Nelsen,
Čeril Irvin i Rozlin Dafi

Biblioteka
USPEŠAN RODITELJ

Pozitivna disciplina

Za predškolce

Džejn Nelsen,
Čeril Irvin i Rozlin Dafi

Za njihove prve godine –
podižite decu koja su odgovorna,
učtiva i snalažljiva

Leo commerce
Beograd, 2007.

*Mojim unucima, Džoši, Amber, Džimiju, Keniju, Dru,
Vudiju, Kristini, Meku, Skotiju, Kelsi, Ketu, Rajliju i predškolicima
Melisi, Gibsonu, Endruu i onima koji tek treba to da postanu.*

Džejn

...

*Svoj deci – našoj najvećoj nadi na svetu; onima koji su posvetili vreme
i energiju razumevanju dece i koji su pomagali drugima da ih razumeju;
i Filipu, koji me već četrnaest godina iz dana u dan
podseća radostima materinstva.*

Čeril

...

*Viniju; našoj deci Bluu, Manusu, Rouz i Bridžet; i svim roditeljima
Drveta učenja, deci, i osoblju koje je delilo svoje živote
s našom porodicom i od kog smo učili sve više i više tokom vremena.*

Rozlin

Naziv originala:
POSITIVE DISCIPLINE FOR PRESCHOOLERS
Jane Nelsen, Ed. D., Cheryl Erwin, M.A., and Roslyn Duffy

Naziv knjige:
POZITIVNA DISCIPLINA ZA PREDŠKOLCE
Džejn Nelsen, Čeril Irvin, Rozlin Dafi

Copyright © 1998 Jane Nelsen, Cheryl Erwin and Roslyn Duffy
Copyright © 2007 za Srbiju Leo commerce, Beograd

Ova publikacija u celini ili u delovima ne sme se umnožavati, preštamovati ili prenositi u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvom bez dozvole autora ili izdavača, niti može biti na bilo koji drugi način ili bilo kojim drugim sredstvom distribuirana ili umnožavana bez odobrenja izdavača. Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač po odredbama Zakona o autorskim pravima.

Urednik:
Nenad Perišić

Prevod:
Goran Bošnjak

Lektor i korektor:
Marija Živković

Prelom i korice:
Ateneum

Za izdavača:
Nenad i Slađana Perišić

Izdavač:
ID Leo commerce, Beograd

Plasman:
ID Leo commerce, Beograd
Generala Mihajla Nedeljkovića 65/2

011/227-2077
011/2166-712
011/2166-714
063/507-334

E-mail:
nesaperisic@gmail.com
info@leocommerce.co.yu
www.leocommerce.co.yu

Štampa:
Grafoplast – Užice

Tiraž:
1000

ISBN 978-86-83909-89-6

Sadržaj:

Zahvalnosti	9
Predgovor: Od dece	11

Prvi deo: Radosti i tuge prilagođavanja deteta koje raste

1 Divlji i predivni svet predškolaca	15
2 „Gde je nestala moja beba?”	23
3 „Ne viči na mene!”	30

Drugi deo: Razumevanje sebe i deteta u razvoju

4 „Ja mogu više nego što ti misliš”	49
5 Razumevanje prikladnosti razvoja	62
6 Čudo dečijeg uma	75
7 Temperament	90
8 „Ne možeš da dođeš na moju rođendansku zabavu” . . .	112
9 „Moje dete me ne sluša!”	136
10 Ličnost	147

Treći deo: Disciplina (ne kažnjavanje) osmišljena da daje moć i uči životnim veštinama

11 “Probao sam sve... ili nisam?”	167
12 Odlučite šta ćete uraditi.	182
13 Oruđa za odgajanje dece pozitivnom disciplinom	192
14 Hrabrost	207
15 Razredni sastanci za decu predškolskog uzrasta	226

Četvrti deo: „Ne možete ih naterati”

16 „Zar se nikad ne umori?”	243
17 „Otvori širom... Molim?”	258
18 Deca predškolskog uzrasta i noša	268

Peti deo: Kako da potpunije razumete decu

19 Poruke u lošem ponašanju	283
20 Pogrešni ciljevi kod kuće	293
21 Pogrešni ciljevi u predškolskim ustanovama.	310

Šesti deo: Obdanište i specijalne potrebe

22 Malo dete i obdanište	331
23 Kako odabrati kvalitetno obdanište?	342
24 Kada detetu treba specijalna pomoć.	352
Zaključak	365
Indeks.	367

Zahvalnosti

Često nas pitaju gde pronalazimo naše priče? Dobijamo ih od raznih ljudi bez kojih ova knjiga ne bi mogla da bude napisana, a najveću zahvalnost dugujemo našoj deci. Ona su nam omogućila lične porodične „laboratorije”. Kao što ćete pročitati u ovoj knjizi, verujemo kako su „greške odlične prilike da se nešto nauči”. Naša deca su izložena mnogim našim greškama – i pomogla su nam da nešto naučimo od njih. Volimo ih i poštujemo.

Imali smo mnogo prilika da na sastancima i u savetničkim kancelarijama učimo od roditelja. Za druge ljude je lako biti „stručnjak”. Na našim predavanjima kažemo roditeljima: „Pomozite nam kada smo emocionalno u škripcu, a mi ćemo pomoći vama kada ste vi...” Oni nam često govore koliko im mnogo pomažemo. Želimo da znaju koliko smo i mi naučili od njih – i koliko smo zahvalni.

Bili smo i u mogućnosti da odgovaramo na pitanja sa sajta www.momsonline.com. Pitanja, kao i naši odgovori, doveli su do bitnih materijala za ovu knjigu. Zahvalni smo tim mamama koje toliko vole svoju decu i usmeravaju ih na pravi put.

Imali smo i odličnu uredničku pomoć. Odajemo priznanje Suzan Silvi, koja je radila s nama na nekoliko knjiga. Uvek možemo da računamo na njenu efikasnost i ohrabrenje. Kada kaže da će nešto uraditi – ona to i uradi, a vrlo često se brine i o stvarima koje nisu na listi njenih obaveza.

Dženifer Foks je bila odličan urednik. Osmislila je nekoliko predloga za bolju organizaciju i neumorno nas je bockala da obratimo pažnju na važne detalje koje bi manje marljiv urednik propustio.

Da li se ikada možemo dovoljno zahvaliti Suzan Maden? Suzan je generalni direktor Udruženja „Pozitivne discipline” i često je odlagala druge važne zadatke da bi nam pomogla u pripremi rukopisa za naš prvenac. Njena detaljna pažnja pri uređivanju je stvarno impresivna. I – ona zaista divno grli. Ne možemo da zamislimo šta bismo uradili bez nje.

Posebna zahvalnost „Drvetu učenja dečje nege Montesori” za mnoge primere razrednih sastanaka i većinu pomoćnog materijala u poglavlju o pronalaženju kvalitetne nege za mališane.

Uvek ćemo biti zahvalni Alfredu Adleru i Rudolfu Drajkurstu, začetnicima filozofije na kojoj je zasnovana „Pozitivna disciplina”. Ovi psihijatri su ostavili baštinu koja je izmenila živote hiljada ljudi – uključujući i nas. Osećamo se počastvovanim da podelimo ove ideje s drugima.

I, oh, koliko volimo svoje porodice! Umesto da se žale zbog vremena provedenog na pisanju knjige, oni nas podržavaju i ohrabruju. Stalno nam pokazuju koliko su sposobne da budu samodovoljne umesto da zahtevaju. Ponosne su na nas što delimo koncepte koji su nam pomogli da svi toliko uživamo jedni u drugima. Volimo da provodimo svaki trenutak koji možemo s njima.

Predgovor: Od dece

„MOJE IME JE SUZANA i imam tri i po godine. Otkrivam moć reči. Neraspoložena sam kada ljudi neće da mi čitaju istu knjigu više puta, ili kada pokušavaju da izostave njen deo. Moje omiljeno pitanje je „zašto”. Volim da obučem kostim i imitiram razne ljudske osobine. Volim da mi stalno pričaju priče. Volim sve vreme s nekim da se igram. I ne volim da me prekidaju u igri.”

. . .

„JA SAM DŽEFRI F. FREJZER. Ovo F znači Frenk, kao moj deda. Volim da se družim. Volim da razgovaram s ljudima. Juče sam napunio pet godina. Možemo da budemo prijatelji i pozvaću te na moju rođendansku zabavu. Kada izaberem šta ću da radim, onda se na to usredsredim. Imam malog brata. S njim mogu da se igram ako nema nikog drugog. Mislim da mi se ovaj zub klati. Hoćete da me čujete kako brojim? Mogu i da vam otpevam pesmu. Hoćete li da se igrate sa mnom? Okej, ja ću da budem dobar, a ti budi loš...”

. . .

„SVI ME ZOVU MEKI. Imam dve i po godine. Volim da radim stvari – ali iznenada! Mogu da vrištim ili da potrčim ili da uzmem nešto od nekoga 'eto bez veze...'. Ne slušam jer me moje misli zaokupljuju. Volim da uzmem kockice ili neku drugu igračku i da sa njima jurcam okolo kao da su automobili i da imitiram zvukove sudara. Kada porastem, želim da gradim velike kule od blokova. Ponekad se igram sa Džoom. Igramo se automobilima. Ne pevam često, ali volim da ispu-

štam smešne zvuke i pravim smešne pokrete. Sada volim da idem u vrtić, ali ne volim da idem mnogo rano ujutru.”

. . .

„IMAM ČETIRI GODINE. JA SAM SINDI. Imam lakovane cipelice. Zna li kakav veš imam na sebi? On ima označene dane u nedelji. Vidite li kako su moje cipelice lakovane i svetlucave kada se okrećem? Velika sam da dremam popodne. Ako mi pročitate priču, biću srećnija. Zaista nisam umorna. Želite li da vidite moje cipelice? Udaću se za Čeda. Poznajete li Čeda? On ima Betmenov ogrtač. Možeš li sada da mi pročitaš priču?”

. . .

„JA SAM MARIJA. Moja kosa je duga. Uvek nosim haljine. Imam četiri godine i tri četvrtine. Koli je moj nabolji prijatelj. Ponekad Koli neće da se igra sa mnom. Ona ima četiri i po godine. Mogu da se igram sa Đinom. Volim da ručam sa Koli i Đinom. Za stolom volim da sednem pored njih – ne preko puta. Volim kada me vaspitačice uče raznim stvarima.”

. . .

Ovo je knjiga o nama – o deci. Svako od nas je različit. Neće svi trogodišnjaci ili četvorogodišnjaci biti kao mi, ali ćete svakako pronaći ponešto od nas u svakom detetu koje poznajete. Ova knjiga će vam pomoći da nas bolje upoznate i utvrdite kakav svet nam odgovara. Daće vam mnoge ideje kako da nas učite, ohrabrite i pomognete nam da odrastemo. Džefri to naziva „pozitivnom disciplinom”. Mi smo i slični i različiti. Želimo da budemo voljeni. Ova knjiga je za ljude koji nas vole.

Prvi deo:

Radosti i tuge prilagođavanja deteta koje raste

Roditeljski sastanci su puni roditelja koji imaju predškolce. Roditeljski forumi na internetu odzvanjaju od pitanja kao što je: „Zašto moj trogodišnjak griže?“, ili: „Kako da postignem da moj petogodišnjak ostane u krevetu preko noći?“. Stručnjacima za razvoj dece, direktorima vrtića i terapeutima, svima su kancelarije prepune roditelja čiji su potomci dostigli treću, četvrtu ili petu godinu i koji tek sada saznaju šta se dešava na zemlji. Poslušajte na trenutak ove roditelje:

Naš dečacić je bio tako divan. Očekivali smo probleme kada je napunio drugu godinu – svi su nas upozorili na „divlje dve godine“ – ali se ništa nije dogodilo. Sve dok nije napunio tri. Onda jeste. Sada ne znamo šta da radimo s njim: ako mi kažemo „crno“, on kaže „belo“. Ako mu kažemo da je vreme za spavanje, on kaže da nije umoran. Mora da nešto ne radimo kako treba!

Naša četvorogodišnjakinja nas podseća na televizijsku reklamu za automobil: ona uvek želi da „ide još dalje“. I mi potrošimo sve vreme vičući: „Hej, to je predaleko!“ Šta joj se dogodilo? Da li će uvek tako da se ponaša?

Kao što ćete otkriti iz stranica koje su pred vama, godine između treće i šeste su period kada je dete vrlo zaposleno, ponekada grozničavo za tako mladu decu, ali i njihove roditelje i vaspitače. Deca su fizički aktivna i energična; istraživači nam govore da ljudska bića u trećoj godini imaju više energije nego ikad u životu – svakako više nego njihovi istrošeni roditelji. Njihov emotivni, kognitivni i fizički razvoj ih nagoni da istražuju svet oko sebe; oni se druže i ulaze u svet van zaštićenog porodičnog raja. A predškolci imaju i ideje – mnogo njih – na primer, kako bi svet trebalo da funkcioniše. Njihove ideje, zajedno s nagonima da eksperimentišu i istražuju, često se ne poklapaju sa planovima i idejama njihovih roditelja i vaspitača. Borbe i frustracije koje ovaj sudar generacija stvara će biti glavna tema ove knjige.

Dakle, smirite se na neko vreme: namestite se udobno i sakupite u glavi sva vaša pitanja. Pridružite nam se dok ulazimo u svet predškolaca.

Divlji i predivni svet predškolaca

PREDŠKOLCI SU VRLO ANGAŽOVANI, šarmantni mali ljudi. Oni mogu da razmenjuju ideje, pokazuju znatiželju, vežbaju prijateljski smisao za humor, izgrađuju odnose i ponude širom otvorene ruke onima koji ih okružuju. Mogu, takođe, biti tvrdoglavi, prkosni, konfuzni i otvoreno poražavajući. Većina roditelja brine o tome kakav će svet njihova deca naslediti; pitaju se kako najbolje da vaspitaju decu da bi imala uspešan srećan život. I posmatraju povremeno frustrirajuće ponašanje te iste dece i pitaju se šta leži iza toga i šta da preduzmu.

Stručnjaka, naravno, ima na pretek. Ne možete uključiti TV ili uzeti novine a da ne nađete na najnovije savete o disciplini i razvoju. Police knjižara vrve od naslova koji nude pomoć pri roditeljstvu. U stvari, većina roditelja otkriva da problem nisu informacije, već pitanja odakle početi i kome verovati.

Zašto „pozitivna disciplina“?

POZITIVNA DISCIPLINA (i filozofija i veštine koje uz nju idu) će vam ponuditi efikasne, dopadljive načine da svoje dete vodite kroz ove vrlo aktivne, često veoma izazovne godine. Bez obzira na to da li ste roditelj, nastavnik, ili vaspitač, na ovim stranicama ćete pronaći korisne ideje kako da svojoj deci pružite najbolji početak u životu.